

Hazırlayan
Ecz. Köksal OFLUOĞLU

kanserler içinde iyilerden biri ????

Dünyada kalp damar sistemi hastalıklarından kaynaklanan ölümlerden sonra 2. sıklıkla görülen ölüm nedeni kanserlerdir. Her geçen yıl kanserli vaka sayısındaki artış ile bunlara bağlı artan ölümler ve sakatlıklar durumun ciddiyetini gözler önüne sermektedir. A.B.D.'de yapılan araştırmalarda ölüm nedenininin %23 oranında kanser nedeniyle olduğu ortaya koyulmuştur.

Kanser; hücrelerin kontrolsüz bir şekilde çoğalmasdır. Kanserli hücreler, canlılığın zararına çoğalarak, sağlam organ ve dokuların normal görev yapmasını engeller. Hastalığın öldürücü olması ve sık görülmesi toplum sağlığı açısından önemlidir. Bu açıdan bakıldığında kanser hastalığı dünyanın en önemli sağlık sorunlarından biridir. DSÖ verilerine göre her yıl dünyada 10 milyon kişi kanser olmakta ve bunlardan 6 milyonu bu hastalıktan ölmektedir.

Dünya geneline baktığımızda meme kanserinin kadınlar arasında en sık görülen kanser türü olduğunu görüyoruz. Ülkemizde de aynı şekilde meme kanseri kadınlar arasında en sık görülen kanser türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan istatistikler her 10 kadından birinin hayatının bir döneminde meme kanserine yakalandığını göstermiştir. Bu oran Avrupa ülkeleri ve Amerika da daha yüksektir.

Meme dokusu; Çoğunluğu yağ dokudan ibaret olup, süt bezleri ve burada üretilen sütü meme başına taşıyan kanallardan oluşur. Meme kanserini; bu süt bezleri ve kanalları döşeyen hücrelerin kontrol dışı olarak çoğalması ile meme dokusunu istila etmesi ve buradan da vücudun çeşitli yerlerine giderek çoğalmaya devam etmesi olarak tarif edebiliriz.

Bazı özellikleri taşıyan kadınlarda, meme kanseri daha sık görülmektedir. Bu özelliklere risk faktörleri diyoruz. Bu risk faktörlerini taşıyan kişilerin mutlaka meme kanserine yakalanacakları söylenemez. Sadece, bu faktörleri taşımayanlara göre, daha fazla meme kanserine yakalanma olasılığı mevcuttur.

Bu faktörleri kısaca özetlersek;

Cinsiyet: Meme kanseri sadece kadınlarda değil erkeklerde de görülür. Fakat erkeklerdeki görülme sıklığı kadınlara nazaran çok azdır. Her 120 meme kanseri olgusunun 1 tanesi erkek cinsiyete aittir.

İleri yaş önemli bir risk faktörüdür. Yeni meme kanseri tanısı konan kadınların % 70'i, 50 yaş üzerindedir. Diğer bir deyimle, yaşı 50 yaş üzerinde olan kadınlarda meme kanseri görülme sıklığı, yaşı 50 yaşın altında olan kadınlardan 4 kat daha fazladır.

Kişisel meme kanseri hikayesi: Daha önce meme kanseri geçirmiş ve tedavi olmuş kadınlarda, diğer memede kanser gelişme olasılığı normal kadınlara göre 3 - 4 kat daha fazladır.

Ailede meme kanseri hikayesi: Aile yakınları arasında meme kanserine yakalanmış kadınların, meme kanserine yakalanma olasılığı, diğer kadınlara göre daha fazladır. Örneğin, kız kardeşi veya annesi meme kanserine yakalanan bir kadının, meme kanserine yakalanma riski, diğer kadınlardan 2- 5 kat daha fazladır.

Daha önce meme biopsisi yapılmış olması: Memede bir kitle nedeni ile biopsi yapılması ve kanser olmayan iyi huylu tümörlerin bulunması, kanser gelişme riskini değişik oranlarda artırabilmektedir. Bu kişilerde meme kanseri gelişme oranı normal kadınlara göre daha fazladır.

Adet görmeye erken başlanması, menopoza geç girilmesi: İlk adet 11 yaşın altında olması ve menapozun 56 yaşından sonra gerçekleşmesi. Bu durumda kadın daha uzun süre östrojen hormonu etkisi altında kalmakta, ve meme kanseri gelişme riski artmaktadır. Erken menopoza giren kadınlarda hormon tedavisi yapılmıyor ise, meme kanseri riski önemli ölçüde azalmaktadır.

Doğurganlık hikayesi: İlk çocuğunu 30 yaşından sonra doğuran kadınlarda meme kanseri görülme oranı 20 yaşından önce doğuranlara göre 2 kat fazladır. Hiç çocuk doğurmayan kadınlarda risk hafif yükselmektedir.

Sosyoekonomik seviyenin yüksekliği: Sosyoekonomik düzeyi yüksek olan kadınlarda, meme kanseri görülme oranı daha fazladır. Bu ailelerin kızları daha iyi beslendikleri için daha erken gelişmekte ve erken yaşta adet görmeye başlamaktadır. Ayrıca bu çocuklar büyüdükleri zaman eğitim ve iş nedeni ile daha geç evlenmekte ve daha geç çocuk sahibi olmaktadır. Bu nedenlere bağlı olarak doğurgan çağın erken başlaması, geç doğurma gibi nedenler sebep olarak sayılabilir.

Östrojen hormonu tedavisi görenler: Menopoz nedeni ile uzun süre östrojen tedavisi (10 yıldan fazla) gören kadınlarda, meme kanseri oranı artmaktadır.

Doğum kontrol hapı kullanılması: Bu konuda farklı görüşler olmakla birlikte uzun süre doğum kontrol ilaçları kullananlarda hafif bir risk artışı olduğu ileri sürülmektedir.

Alkol kullanılması: Fazla alkol alan kadınlarda, almayan kadınlara göre risk nispeten artmaktadır. Günde 3 bardak yüksek dereceli alkol içen bir kadının meme kanserine yakalanma riski, hiç içmeyen kadına göre 2 kat daha fazladır. Sigara: Sigaranın kesin bir etkisi gösterilememiştir. Fakat genel sağlığı etkilediğinden dolayı bırakılması önerilir.

Şişmanlık ve yağlı beslenme: Bazı çalışmalarda şişmanlığın, özellikle 50 yaş üzerindeki kadınlarda meme kanserine yakalanma riskini artırdığı gözlenmiştir. Özellikle, doymuş yağların fazla bulunduğu margariner, tereyağı, hayvansal yağlar ve yağlı süt ürünlerinin fazla alınması bu riski arttırmaktadır.

Meme kanserinde erken teşhis yöntemleri, hastanın taşıdığı risk faktörlerine göre değişmektedir. Bu risk faktörlerinin arasında en başta yaş gelmektedir. Bu nedenle ilerleyen yaş gruplarında erken teşhis için alınması gereken önlemler, daha erken yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir.

Yirmi yaş üzerindeki kadınlar, her ayın belirli bir döneminde kendi kendilerini muayene etmelidirler. Bu muayene sırasında meme dokusunda farklılık olup olmadığı araştırılır. Eğer bir değişiklik tespit edilirse derhal bir hekime başvurulmalıdır. Bir değişiklik saptanmasa bile, üç yılda bir kez hekim tarafından muayene edilmelidirler.

Kırk yaşına gelen kadınların, her ay kendi yaptıkları periyodik muayeneye ek olarak her yıl bir kez hekim tarafından muayene edilmeleri gereklidir. Ayrıca bir kez kontrol amaçlı mammografi çektirmelidirler.

Elli yaşından sonra, kadınlar kendilerinin periyodik muayenelerine ve her yıl bir defa hekim muayenesine devam etmeli ve mamografi dediğimiz meme filmi her 2 yılda bir çektirmelidir.

Mammografi, düşük dozda çekilen bir meme röntgen filmidir. Memede, muayene ile saptanamayacak kadar küçük anormalliklerin tespit edilmesi amacı ile çekilir. Mamografinin gerçek değeri budur. Çünkü, bu sayede, hastalık muayene ile tespit edilebilecek safhadan 3-4 yıl önce saptanır. Tarama mammografisi, dünyada en yaygın kullanılan meme kanseri erken tanı yöntemidir. Avrupa Birliği

ülkeleri 50 yaş üzerindeki her kadının 69 yaşına kadar, 2 yılda bir defa mammografi çektirmesini ve her yıl hekim tarafından muayene edilmesini önermektedir. Merkezimizde de 50-69 yaş arası kadın nüfus meme kanseri erken teşhisi için mammografik incelemeye tabi tutulmaktadır.

Son yıllarda meme kanseri tedavisinde oldukça önemli gelişmeler olmuştur, bir çok tedavi olanakları ortaya çıkmıştır. Bu olanaklar, önemli ölçüde, hastalığın saptandığı safhaya göre değişir. Hastalık ne kadar erken safhada saptanırsa tedavi olanağı ve seçeneği o kadar fazla olmaktadır.

Erken evrelerde tespit edilen meme kanserinin %80-90 oranında tedavi şansı mevcuttur. Erken tespit ise ancak düzenli "meme tarama programları" ile mümkündür. Aksi takdirde tesadüften öte olamaz.

Doğanın bir kanunu olarak;

MEME KANSERİNE

YAKALANMAYI

ÖNLEYEMEZSİNİZ FAKAT

BU HASTALIĞA BAĞLI

SAKATLIKLARI VE ÖLÜMLERİ

ENGELLEMEK SİZİN ELİNİZDE

Dr. Y. Yavuz İSKENDER

Trabzon Numune Hastanesi

Kanser Tarama ve Eğitim Merkezi